

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, „Narodni dom“, I. nadstr. — Telefon: številka 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti in so cene v upravi na razpolago.

Volitve v delavsko zbornico.

Veliko zborovanje zaupnikov „Združenih neodvisnih delavskih organizacij“.

V nedeljo dopoldne se je vršilo v salonu restavracije pri »Levu« v Ljubljani sijajno uspelo zborovanje zaupnikov Združenih neodvisnih strokovnih organizacij. Zborovanja so se udeležili poleg zaupnikov ljubljanskega delavstva tudi številni delegati iz vseh krajev Slovenije. V polno zasedeni dvorani je vladalo veliko navdušenje, ki je dokazovalo potrebo »Neodvisne delavske liste«, kakršne si želi vse delavstvo, ki je sito politične demagogije in spanja Delavske zbornice, edinega foruma, ki naj zastopa in brani delavske težnje.

Na zborovanju so poročali k dnevnemu redu: Volitve v Delavsko zbornico tovariša R. Juvan in V. Kravos in ravnatelj OUZD dr. J. Bohinjec. Poročevalci so stvarno razpravljali o vzrokih, ki so dovedli do ustvaritve »Neodvisne delavske liste« in o nalogah, ki jih bodo morali vršiti njeni kandidati v Delavski zbornici, ki se mora po volitvah depolitizirati in privedi k plodnemu delovanju, katero bo prineslo delavstvu one sadove, ki jih od nje upravičeno pričakuje in želi. Poudarjalo se je, da so organizacije, združene na »Neodvisni delavski listi« storile vse, da bi se sporazumele vse strokovne organizacije na eni listi, s čimer bi odpadle vsake volitve in bi se delavstvu prihranile milijonske vsote, ki jih bodo volitve poržle. Te vsote bi se lahko porabile delavstvu v prid, če ne bi onemogočili sporazuma na eni strani klerikalci in na drugi strani Strojovna komisija, ki so hoteli izzvati volitve, misleč, da jim bo pri volitvah slepo sledilo vse delavstvo in spravilo Delavsko zbornico zopet v roke tistih, ki so do danes sedeli v njej križem rok in spali spanje pravičnega. Delavstvo danes občuti nedelavnost Delavske zbornice in se zaveda, da je treba voliti vanjo ljudi, ki razumejo važnosti Delavske zbornice, ki ne more in ne sme biti nič več domena političnih virtuozov, pač pa pravih zastopnikov delavstva, ki sami občutijo vso bedo in težave delavskega razreda in bodo tudi znali štiti in zagovarjati njegove interese. Starostno, invalidno in posmrtno zavarovanje, ureditev rudarskega zavarovanja, zavarovanje v slučaju brezposelnosti, zaščita domačega delavstva, zakon o kolektivnih pogodbah, zaščita materinstva, davčna reforma itd., so problemi, ki jih noče načeti nihče, kljub temu, da vedno bolj teže naše delavstvo. Vse to in še več je ostalo nerešeno, ker je delavstvo razcepano, ker se delavski voditelji baharjavajo, ker se delavski pomočniki, realizacijo rudarskega zakona po modernih socialnih zakonih. Tudi bo posvetili vso pažnjo vprašanju ratifikacij konvencij mednarodnega urada dela in izvedbo rekomandacij tega urada.

Neodvisna delavska lista si je začrtala program bodočega dela v Delavski zbornici in tvorijo gori navedene zahteve le del tega delovnega programa. Izvoljeni delegati »Neodvisne delavske liste« bodo v novi zbornici polagali vso pažnjo vsem tem važnim vprašanjem in bodo skušali z vso močjo vplivati na izvršbo tega programa.

Zbrani delegati vabijo vse pošteno in narodno čuteče delavstvo, da poveri svoje zaupanje le onim delavskim zastopnikom, ki se stavljajo odkrito in nesebično v službo delavskega razreda. Take zastopnike dobi delavstvo le iz vrst Neodvisne delavske liste, za katero naj vsak volilec odda svoj glas.

I. RESOLUCIJA.

Delegati zbrani na zaupniškem zboru Združenih neodvisnih delavskih organizacij dne 3. januarja v Ljubljani pozdravljajo volitve v Delavsko zbornico, ker bodo dale delavstvu zakonito izvoljene zastopnike. Pozdravljajo pa tudi vzpostavitev »Neodvisne delavske liste«, na katero so se združile vse narodno zavedne strokovne organizacije.

Volitve v Delavsko zbornico, najvažnejšo delavsko institucijo, morajo postati mehanizem novega strokovnega pokreta. Doslej samo po sebi prepučeno in teptano delavstvo mora v novi Delavski zbornici dobiti pravo, politično neodvisno, čisto in nesebično zastopništvo vsega delavstva.

Neodvisna delavska lista, ki zastopa načelo, da bodi Delavska zbornica kot strogo strokovna institucija, popolnoma nepolitična, si je nadela nalogo, da bo potom svojih izvoljenih zaupnikov zahtevala, da vrši Delavska zbornica v polni meri vse one naloge, ki spadajo v njen delokrog in so danes še nerešene. Teh nalog je nešteto

in jih v delovnem programu Neodvisne delavske liste navajamo le nekaj.

Izvoljeni zastopniki Neodvisne delavske liste se bodo z vsem svojim vplivom zavzeli za sledeča neresena in za delavstvo prevažna vprašanja:

Uvedbo starostnega, invalidnega in posmrtnega zavarovanja. Preskrba oseb, ki so iz tega zavarovanja izvzete (n. pr. oni nad 70 let stari itd.).

Ureditev rudarskega zavarovanja.

Uvedbo zavarovanja v slučaju brezposelnosti. Dokler tega ni, naj se izvedejo določbe zakona o zaščiti delavcev in se naj izda pravilnik o podpiranju brezposelnih.

Posebno pažnjo bo posvetili vprašanju zakonite zaščite domačih delavcev.

Skrbeti bo za takojšnjo ureditev vseh nerešenih vprašanj, ki se tičejo likvidacij inozemskih zavarovalnih zavodov, kakor tudi ureditev vseh davčev, do katerih imajo naši državljani v tujih državah pravico.

Urediti bo vprašanje inspekcij dela, zlasti v vprašanju železničarjev in rudarjev, ki jih je izločiti iz kompetence rudarskih oblasti in železniških direktij in jih priključiti Inspekciji dela. Eno zelo važnih vprašanj bo tudi zavarovanje železničarjev in njihovih rodbin.

Zahtevati bo zakone o kolektivnih pogodbah, o razsodiščih za spore, ki izvirajo iz delovnih pogodb. Dalje novelizacijo obrtnega reda, zlasti v njegovih socialno političnih določbah, posebno v vprašanju zaščite vajencev.

Skrbeti bo za zakon o plačanju delavskih dopustov; zakon o ureditvi delovnega razmerja za časa vojaške službe. Za zakonito jamstvo stalnosti delovnega razmerja za delavstvo in zasebne nameščenice.

Tudi sledečim še nerešenim vprašanjem bo posvetil vso pažnjo, kakor n. pr. novelizaciji zakona o zaščiti delavcev in efektivno njegovo izvajanje; ureditev delovnega razmerja služkinj; zahtevati konzumentsko zbornico in zakon proti izkoriščanju s strani kartelov.

Zakon o zaščiti materinstva.

Davčne reforme, ublažitve davčnih bremen delavcev in nameščenicev.

Izvedba agrarne reforme s posebnim ozirom na batarje-delavce.

Zakon o enakosti Delavske zbornice z drugimi zbornicami.

Zakon o pospeševanju ljudske izobrazbe.

Zakon o šolah za bolne otroke zlasti za tuberkulozne.

Novelizacija zakona o privatnih zavarovalnicah.

Novelizacija zakona o trgovskih pomočnikih.

Realizacijo rudarskega zakona po modernih socialnih zakonih. Tudi bo posvetili vso pažnjo vprašanju ratifikacij konvencij mednarodnega urada dela in izvedbo rekomandacij tega urada.

Neodvisna delavska lista si je začrtala program bodočega dela v Delavski zbornici in tvorijo gori navedene zahteve le del tega delovnega programa. Izvoljeni delegati »Neodvisne delavske liste« bodo v novi zbornici polagali vso pažnjo vsem tem važnim vprašanjem in bodo skušali z vso močjo vplivati na izvršbo tega programa.

Zbrani delegati vabijo vse pošteno in narodno čuteče delavstvo, da poveri svoje zaupanje le onim delavskim zastopnikom, ki se stavljajo odkrito in nesebično v službo delavskega razreda. Take zastopnike dobi delavstvo le iz vrst Neodvisne delavske liste, za katero naj vsak volilec odda svoj glas.

II. RESOLUCIJA.

Ugotavljamo, da je varstvena zakonodaja za ročno in duševno namezdno delavstvo v državi povsem negativna in koristi delovnih slojev škodljiva. Država najvažnejšim vprašanjem socialne politike ne posveča nikake pažnje. Podpira težnjam namezdnega ročnega in duševnega delavstva nasprotna stremeljenja.

Pri tej ugotovitvi se zavedamo dejstva, da je to stanje poleg brezbrzičnosti odgovornih činiteljev za naše potrebe v znatni meri zakrivila naša lastna razcepljenost in neorganiziranost ter pomanjkanje resnega smisla za nepolitično stvarno in vztrajno strokovno delovanje.

Poudarjamo nujno in neodložljivo potrebo po močnem in enotnem strokovnem ujedinenju celokupnega namezdnega ročnega delavstva, ki naj v tesni združitvi s strokovnim gibanjem duševnega delavstva tvori najvišji forum za doseg zboljšanja našega gmotnega položaja ter s tem kulturne in moralne povzdige delovnega naroda. Nalagamo svojim vodstvom v najvišjo dolžnost, da z največjim samozatajevanjem in z vsemi sredstvi streme za uresničenjem tega našega življenjskega cilja. Podpirati hočemo vsako stremeljenje, ki nesebično zasleduje ta cilj. Obsojamo vse one, ki so strokovno gibanje delavstva zavedli v politične vode.

Prepričani smo, da je našemu ročnemu in duševnemu delavstvu prečvsem potrebno strokovno-narodno ujedinenje; narod je osnovni temelj, na katerem moramo zidati svoje blagostanje. Le močna narodna organizacija nas v mednarodnih zvezah more štiti pred tujim imperijalizmom in izkoriščanjem.

Po sprejetju resolucij je delegatski zbor soglasno in z navdušenjem izbral kandidate za volitve v Delavsko zbornico in določil, da kandidira na prvem mestu predsednik NSSZ, tov. Rudolf Juvan in na drugem mestu ravnatelj Osrednjega urada za zavarovanje delavcev dr. Joža Bohinjec.

Zborovanje se je nato ob velikem navdušenju vseh navzočih zaključilo. — Zaupniki in delegati so odhajali z zaupanjem, da so izvršili delo, ki bo prineslo vsemu delavstvu izboljšanje žalostnih razmer.

★

Poziv! Pozivljamo vse naše podružnice, da takoj skličejo v svojem okraju seštevke, na katerem bo zastopnik centrale poročal o pomenu Delavske zbornice in o predstoječih volitvah. Naj ne bo podružnice, ki ne bi imela sestanka. Sestanki naj bodo članski in naj se jih udeležijo prav vsi člani. Navodilom, ki jih prejmete od centralnega volilnega odbora Neodvisne delavske liste je posvečati vsa pažnja in se je strogo ravnati po njih. Za vsa vprašanja in informacije se obračajte vedno na centralo v Ljubljani.

Okrožna konferenca gorenjskega okrožja. Glavni volilni odbor Neodvisne delavske liste sklicuje za v nedeljo 10. t. m. ob 9. uri dopoldne v prostorih gostilne »Pri Vipavcu« na Jesenicah okrožno konferenco gorenjskega okrožja. Na to konferenco imajo poslati vse organizacije NSSZ in Unije svoje zastopnike, kakor jim je javljeno z vabilom. Konference se imajo udeležiti prav vse organizacije.

Žiri. Krajevni volilni odbor Neodvisne delavske liste sklicuje za v soboto 9. t. m. ob 9. uri zvečer sestanek vseh članov NSSZ in Unije, na katerem poročata tajnik Kravos iz Ljubljane. — Kraj sestanka razviden iz vabil. Pridite vsi in polnoštevilno.

Trbovlje. Krajevni volilni odbor Neodvisne delavske liste sklicuje za v ponedeljek 11. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih gostilne gosp. Ternovica »pod Skalo« zaupni sestanek vseh članov NSSZ in Unije. Radi važnosti sestanka udeležba za vse strogo obvezna. — Tajnik.

Vsi so bili za enotni nastop delavstva. V »Slovencu« zatrjujejo klerikalci in v »Politiki« socialni demokrati, da so bili za enotni nastop pri volitvah v Delavsko zbornico. Oboji pa govore nerensko. Prvi so bili klerikalci, ki so s svojimi pretiranimi pogoji onemogočili postavitev ene same liste. Klerikalcem verni sodrugi socialni demokrati so pa nato razbili pogajanja z NSSZ, katera je bila edina do zadnjega za enotni nastop vsega delavstva. Kako se je vse to zgodilo, smo z dokazi pojasnili v »Novi Pravdi« in se takrat ni oglašil ne »Slovenec« ne »Politika«, da bi izpodbil naše trditve. Naj se sedaj klerikalci in socialni demokrati še tako izjavijo, resnica je, da so ravno oni onemogočili enotni nastop delavstva.

»Delavska politika« se je v zadnjih številkah ponovno zaletela v narodne socialiste. Iz vsega »razrednega čvokanja« razberemo samo to, da je socialne demokrate zelo strah pred volitvami v Delavsko zbornico. V svoji znani nadutosti so socialni demokrati pri pogajanjih za skupen nastop pri volitvah v Delavsko zbornico zahtevali, da se vse pomarksisti in da dobe poleg tega še nad 30 mandatov. Nihče ni mogel pristati na zahtevo soc. demokratov, ker je znano, da imajo razbite vse svoje organizacije in pomenijo med delavstvom toliko kot — nič! Da bi se pa socialnim demokratom samo zato prepustilo še nadaljno

absolutno gospodarstvo v Delavski zbornici, ker so se doslej izkazali kot mojstre v delavski politiki, pa menda ne bo nihče pričakoval. Bolj nezmožne se niso mogli izkazati sodrugi, kot so se pri Delavski zbornici.

Kdo je in kdo ni političen. Na razmotrivanje »Slovenca«, kdo je in kdo ni političen, naj zadostuje konstatacija, da vodi vse volitve za Jugoslovansko strokovno zvezo

tajništvo SLS, ki ima tudi razgrnjen volilni imenik in daje vse direktive. Skrajno predrzno je zato, če »Slovenec« očita »Neodvisni delavski listi« političnost, a so klerikalci prvi zavedli zbornične volitve v politiko. Sicer je pa znano, da bodo takozvani krščanski socialci v popolni odvisnosti od klerikalnih magnatov in da še kihnit ne smejo, če jim to ne dovoli generalni štab SLS.

Štedenje in redukcija.

Lanski državni proračun izdatkov je znašal 10 milijard, letošnji pa znaša 13 milijard. Tri milijarde dinarjev je proračunjenih več izdatkov, akoravno je dohodke nemogoče zvišati, ker je posebno v prečanskih krajih davčni vijak že zdavnaj presegel svoj višek.

Vedno se govori o štedenju. Sedanja vlada je ponovno izjavila, da hoče štediti in vendar predlaga za tri milijarde več izdatkov kot pa izkazuje lanski proračun.

V finančnem odboru, kjer se sedaj obravnava državni proračun, so tako vladni kot opozicijski poslanci odločili reducirati zahteve posameznih ministrstev. Če bi se redukcija in štedenje vršilo v finančnem odboru po gotovem načrtu, sistematično, bi temu delu ne bilo ugovarjati. Toda kar je finančni odbor pod naslovom »Štedenja in redukcije« izvedel v svojih prvih sejah, je pa v posmeh vsaki resni državni finančni politiki.

Finančni odbor bi moral znižati državni proračun izdatkov od 13 na 8 milijard dinarjev. Vendar pa tega znižanja finančni odbor ne bo nikdar dosegel, če bo kar tako brez premisleka črtal posamezne postavke ministrstev in ne bo zagrabil problema v jedru. S tem, če se po vzorcu ministrstva za socialno politiko zniža izdatki pri vsakem ministrstvu za okroglo dva milijona dinarjev, so zmanjšani vsi izdatki za komaj 30 milijonov dinarjev; znižati bi pa bilo treba izdatke za 5000 milijonov Din. Z redukcijo subalternih uradnikov, z zmanjšanjem postavk, ki štejejo komaj po stotisoč dinarjev, ne bo dosežen prav noben finančni efekt.

Sedaj se v finančnem odboru reducira uboge administrativne uradnike, ki vsi skupaj ne potrošijo ene ministrove

plače. Ne reducira se pa število ministrstev od 18 na najmanj 12, ne reducira se raznih nepotrebnih podtajniških in načelniških mest in vseh onih brezštevlnih sinekur, ki reprezentirajo samo sijajno honorirano brezdelnost. Tam se ne reducira, kjer bi se prihranilo milijone. Reducira se tam, kjer se udari reveže in prihrani stotisočake.

Gotovo je naš državni uradniški aparat prevelik in potreben redukcije. Vendar se pa mora uradniška redukcija izvršiti po načrtu, ki bo predvideval tudi brigo, kako preskrbeti reduciranje. Na Češkoslovaškem so n. pr. izvedli obširno redukcijo javnih nameščenicev brez posebnega odpora prizadetih, ker je bila izvedena pravično in socialno. Zakaj bi pri nas to ne bilo mogoče? Partizanske redukcije morajo roditi odpor in tudi ne razbremene drž. financ.

Če se resno misli zmanjšati državni proračun, zakaj se ne zniža proračun za vojsko in mornarico. Prav je, da naša vojska predstavlja dobro obrambno silo, vendar bo ta cilj gotovo prav tako dosežen, če se tudi vsem ogromnim zahtevam vojnega ministra popolnoma ne ustrezte. Zdi se nam pa, da se izmed vladnih strank nihče niti ne upa podvreči stvarni kritiki postavke proračuna za vojsko in mornarico.

Znatno bi se približali uravnovesenju v drž. izdatkih in dohodkih, če bi se pravično, ne v škodo prečanov izvedlo izenačenje davkov. Zakaj se to v polnem obsegu ne izvede pred obravnavanjem proračuna? To, kar se sedaj predvideva pod izenačenjem davkov, je toliko kot — nič!

Prav je, da se je finančni odbor odločil za štedenje. Ni pa prav, da sedaj finančni odbor pod naslovom štedenja nekaj sklepa, kar ni štedenje, še manj pa stvarno utemeljena redukcija.

Karikatura socialne politike.

Že dolgo so gotovi politični krogi na delu, da demontirajo ministrstvo za socialno politiko. Prvotno se je naglaševalo, da se z ministrstvom za socialno politiko ukine le položaj ministra in podtajnika, poceni administracijo, dočim bi resor kot tak ostal neokrnjen, seveda v kompetenci drugega ministrstva.

Proračunska razprava in sklepi večine v finančnem odboru so pa pokazali, da ni samo ta težnja, da se odpravi le posebno reprezentanco ministrstva za socialno politiko, ampak da je predvsem namen, ukiniti vsako širokopoteznejšo socialno politiko na račun državnih sredstev.

Vladna večina je v finančnem odboru sklenila, da se ukine 13 borz dela, da se črta kredit 100.000 dinarjev za ustanovitev novih borz dela, da se kredit za brezposelne zmanjša od 300 na 150.000 dinarjev, da se ukine podpora v znesku 50.000 dinarjev za združevanje javnih nameščenicev, da se reducira podpora humanitarnim društvom od 200 na 100.000 dinarjev, da se reducira kredit za inspekcije dela od 350 na 200.000 dinarjev, da se kredit za inspekcije parnih kotlov zmanjša od 200 na 100.000 dinarjev, da se zmanjša kredit pol milijona za repatriiranje naših državljanov na 300.000 dinarjev in da se reducira več uradniških mest v področju ministrstva za socialno politiko. Dalje je vladna večina sklenila, da se znatno zmanjšajo materijelni izdatki oddelkov za socialno politiko v raznih oblasteh, tako da so predvsem prizadeti razni humanitarni zavodi, kot oddelek za zaščito dece in druge prav tako važne socialne ustanove, kot statistični oddelki. Efekt redukcije znaša pri ministrstvu za socialno politiko 1.995.680 dinarjev.

Če se upošteva, da je bilo ministrstvo za socialno politiko dosedaj izmed vseh ostalih ministrstev še vedno najbolj mačehovsko odpravljeno, je sedanj sklep finančnega odbora tembolj krut in usodepoln za ves socialni in socijalno-gospodarski pokret v državi.

Gospodje so v finančnem odboru hladnokrvno prezrli dejstva, da je država v zastanku s socialno zakonodajo, da je tisoče in tisoče delovnega ljudstva brez posla, da je ogromno število siromašne dece brez doma in vzgoje, da je stanovanijska mizerija strašna, da je delavsko zavarovanje proti nezgodam in boleznim pasivno, da je vsled povojne bede nešteto vdov in sirot, delavskih invalidov vrženih v največje pomanjkanje... Gospodje v finančnem odboru na vse te izstradane, razcepane in ubožane sloje naroda niso mislili; niso se zavedali, da je tu vsaka redukcija izključena. Mesto da bi dali, so jemali.

Pa bodo ti v blagostanju živeči gospodje finančnega odbora še govorili na banketih o demokraciji in o socialnem napredku, četudi so pri sklepanju o proračunu dokumentirali največje socialno reakcionarstvo. Da bi že prišel čas, ko bo delovno ljudstvo zmožno obračunati z današnjo karikaturo socialne politike!

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod. ima v vseh krajih zanesljive zastopnike. obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privat. oseb. ove informacije so vedno točne, izčrpe in hitre. se nahaja v Vuku Karadžiča ulici 11 Beograd. ov telefon je 0-25, njegov brzojavni naslov Argus.

Boj za madžarski prestol.

Zadnje tedne se vedno pogosteje in vedno točneje pojavljajo v časopisju vesti, ki govore o vedno živahnem boju za madžarski prestol, ki je izpraznjen že od konca svetovne vojne. Nasproti si stojita dve stranki, ki obedeve stremijo po skorajšnjem izpolnjenju madžarskega prestola in si nasprotujeta samo v kolikor se tiče osebe, ki naj ta prestol zasede. Prvo stranko predstavljajo legitimisti, ki zahtevajo madžarski prestol za trinaestletnega Otona, sina rankega kralja Karla, druga stranka pa se sestavlja iz madžarskih fašistov, ki hočejo za madžarskega kralja nadvojvodo Albrehta, 29 letnega sina nadvojvode Friderika, ki je sicer od očetove strani Habsburg, ki pa od materine strani izhaja naravnost iz stare madžarske dinastije Arpadov. Vsled zadnjega dejstva upajo madžarski fašisti, da se bo dalo obiti detronizacijski zakon, ki za vedno izključuje člana rodbine Habsburg od madžarskega prestola.

Medtem, ko se legitimisti, očitno pomirjeni vsled neke tajne pogodbe z vlado, zdržavajo precej mirno, razvijajo fašisti, pristaši Albrehta, zelo živahno propagando. Predvsem jim gre za to, da napravijo svojega kronskega pretendenta kar najbolj popularnega in vsled tega more Albreht pri vsaki večji priliki nastopati osebno, pri čemer ga obdaja vedno številno častno spremstvo. Izvolili so ga tudi za predsednika vseh svojih društvenih organizacij, v katerih je združenih okoli 3.500.000 ljudi in ob vsaki priliki mu pritejajo čim živahnije ovacije. Kdor pozna duševnost ljudskih mas, ve, da taka propaganda ne more ostati brez upora. In madžarski fašisti zadnje čase že javno izjavljajo, da se bo moral madžarski parlament že letošnjo pomlad pečati z volitvijo kralja, pri kateri bi kot kandidat nastopil prav imenovani nadvojvoda Albreht.

Pa tudi za inozemsko pomoč skrbe fašisti. Zadnje čase se je Albreht dal časa nahajati v Rimu, kjer je stopil v stik z merodajnimi italijanskimi osebnostmi in si zagotovil če že ne njihovo pomoč, pa vsaj njihovo dobrohotno nevtralnost. Baje se je vršila v Rimu tudi monarhistična konferenca, katere so se poleg njega udeležili tudi bivši nemški prestolonaslednik in bivši bavarski prestolonaslednik Ruprecht. Na tej

konferenci se je Albreht odpeval svojim pretenzijam na avstrijski prestol, zato pa bi ga ostali podpirali pri borbi za madžarsko krono. On nasprotno pa bi jim nudil svojo pomoč pri priključitvi Avstrije k Bavarski, kjer naj bi zavlada Ruprecht.

Tako za notranje kakor sosednopolitične razmere je čisto vseeno, kdo da bo zasedel madžarski prestol, Oton II. ali Albreht V. Po odstranitvi diktature proletarijata pod vodstvom Bele Kuna je vso moč na Madžarskem dobilo v roke zopet reakcionarno plemstvo, od katerih se višje plemstvo drži bolj legitimističnega tabora, nižje pa bolj fašistovsko-Albrehtovega v nadi, da dobi po njegovem ustoličenju nova privilegija. Zadnji tabor jači tudi veliko število častnikov, ki upajo, da bodo za svoje zasluge povzdignjeni v plemiški stan. Da pa si kljub svoji sedanjosti moči plemstvo želi nazaj monarhijo, je razumljivo, ker potem bo za dolgo časa odpravljena vsaka nevarnost zdemokratiziranja države.

Restavracija monarhije na Madžarskem bi pomenila nedvomno nove nevarnosti za evropski mir, predvsem za mir v Srednji Evropi. Tako Otonovi kot Albrehtovi pristaši sanjajo še vedno o upostavitvi stare madžarske moči in se nikakor neочеje odreči ozemljem, ki so nekdanj spadal pod krono sv. Štefana: Slovaški, Hrvaški, Vojvodini in Sedmograški. Legitimisti sanjajo celo o upostavitvi stare Avstro-Ogrske monarhije, ker vedo, da bi brez pomoči avstrijsko-nemškega življa 7 milijonov Madžarov težko uspelo držati pod jarmom okoli 13 milijonov nemadžarskih narodnost, ki so jih do konca svetovne vojne držali v svojih sponah.

Če si ogledamo boj za madžarski prestol s te strani, potem tudi ne moremo prav nič dvomiti o tem, kaj naj pomenijo vesti, ki so se tu in tam pojavile, da se hoče namreč izvoliti za madžarski prestol našega kralja Aleksandra. Ne oziraje se na to, da naš kralj brez pristanka narodne naše skupščine ne more zasedati nobenega tujega prestola, je na prvi pogled jasno, da gre pri tej vesti le za to, da se pred zunanjim svetom prikrije pravo stanje, v katerem se nahaja boj za madžarski prestol.

Kultura države.

Prva leta nove naše države so osredotočevala jugoslovansko politiko predvsem na mednarodno orientacijo nove države. Zemlje in narodi, svetu prej malo poznani, deloma prikriti dotleji pod ščitom avstro-ogrške monarhije, so se pojavili pred tujino, posebno ko se je z mirovnimi pogodbami očrtavala pravna eksistenca nove države in so se v teh pogodbah določevale njene meje. Notranja politika v poprečnatni dobi se je pečala z ustavo, ureditvijo uprave, financ, socialne in gospodarske reforme in kolikor so bila ta vprašanja v zvezi s prehodom iz stare v novo, demokratičnejšo vladno obliko. Toda že prva narodna skupščina je postavila vlado te države pred kompliciranejša vprašanja notranje politične in socialne sestave državnega življenja: vrsta novih pojmov in gesel se je pojavila kot viden dokaz razvrščanja v prebivalstvu naše države. Postopoma se približujemo sedaj najtežjim in za razvoj države najvažnejšim vprašanjem: notranji konsolidaciji kot pogoju njene sile in trajnosti.

V praktični politiki se običajno ne ozira preveč na moralne in kulturne osnove družabnega življenja in razvoja. Kljub temu pa se mora brez zavednosti ljudstva in brez zavesti odgovornosti merodajnih činiteljev ponesrečiti vsak poskus ustvariti trajno državno telo. S samo politično rutino se ničesar ne popravi niti ne ohrani! Treba seči globlje, do samih korenin: vzrok dobrega in zla, napredka in razpada, življenja in smrti leži v moralnih in duševnih vrednotah in kdor gleda v državni politiki porajajoča se vprašanja drugače, ko s tega etičnega stališča, ta kljub eventualnim začasnim uspehom ruši najsilnejše stebre države.

Osnovati demokratično državo, pa ne brigati se za zavednost ljudstva niti ne smatrati za važno vladne odgovornosti, pomenja podirati osnovano. Ni treba, da preidemo na druga vprašanja, pogledimo samo, kako se goji državna zavest in demokratična samozavest ljudstva. Mnogi zakonodajni in vladni ukrepi so v resnici prav malo prispevali k državljski vzgoji gotovih ljudskih vrst, dasi so mnogi izšli iz nujne potrebe. To je bila vzgoja prakse, ki pa

mora imeti v bodočnosti ne samo dober cilj, temveč se mora posluževati tudi takih sredstev, da se bo namen države zdel državljanom samoposebni umeven, pravičen, nujen in pravičen, pa čeprav bi bil zvezan z žrtvami.

K solidarnosti državljanov pa moramo smeriti tudi še po tisočih drugih poteh. Ne mislimo na nobeno monopoliziranje državne kulture, temveč na demokratično razumevano kulturo demokratične države, ki mora biti ljudstvu prirodno izhodišče in zaželjeni cilj. Francoska teorija pravi, da je vsakdo član gotove narodne in državne združbe preje nego član gotovega stanu, poklica ali veroizpovedi: predno si delavec, obrtnik, uradnik ali katolik, si državljan. Sama ustava države ne pozna nobene razlike med konfesijami in družabnimi razredi: izhaja samo iz pojma državljanstva. Vzgojiti čustvovanje, mišljenje in voljo državljanov v duhu moderne demokracije brez stanovskega ali verskega predskoda je programatična in metodična naloga države.

Ne more se reči, da bi se naša vladna politika dosedaj sistematično pečala s tem vprašanjem. Spočetka je bila ljudstvu dovoljena svoboda skoro do najskrajnejših mer, pozneje se je omejila z zakonom o zaščiti države, toda nikdar se ni skrbelo za to, da bi bila ta svoboda osnovana na demokratični vestnosti in disciplini in na jasnem spoznanju kulturnih in socialnorazvojnih pogojev. Potrebno je razvrščanje pri majhnih nalogah, toliko nujnejše je pri velikih. Narodna država, če naj ne pomenja brezmerne in brezobzirne suverenost nasilja, se mora razumeti le kot ideja in dejansvenost, ki mora stati moralno in filozofsko na najplemenitejši in najvišji stopnji. V svoji narodni tradiciji imamo ideale, ki bodo še čez tisoč let vodili svet, ker misli svobode in prosvetljenosti duha in človečanskega bratstva nosijo pečat univerzalnosti in večnosti. V tem smislu bi naša država vršila svojo zgodovinsko nalogo samo takrat, ko zaveže na zunaj in na znotraj red demokratičnega miru in solidarnega sodelovanja. Kultura države je mogoča in prospešna samo pod temi pogoji. Potem pa koristi vsemu človeštvu.

Mladinski vestnik.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Celju je priredilo Silvestrov večer, kateri je v vsakem oziru povojno uspel. Izgra »Trije tički« ter »Delbeli Žan in šuhi Franč« so želi salve smeha. Polnočni nagovor predsednika g. Gobec in čestitke k novemu-čelemu letu 1926, kakor tudi alegorijo so številni na-

vzoči gostje sprejeli z velikim odobravanjem. Prireditve »Bratstva« so postale zelo popularne, ter jih radi posejajo tudi pristaši drugih strank. Vsem sodelavcem, kakor tudi prorokinjam pri ulivanju vinca, iskrena zahvala za njihov trud.

Sveta stolica in svetovna vojna.

Ali je Sveta stolica tudi kriva, da je izbruhnila svetovna vojna? Tako se glasi vprašanje, o katerem se je v povojnih letih že mnogo prepiralo med zgodovinarji, ki poznajo diplomatsko poslovanje zadnjih let pred vojno in pa med politikami, ki so bolj vdani Vatikanu nego resnici.

Dovolj znano je, da je bil papež Pij X., ki je umrl v prvih tednih svetovne vojne, odkrit germanofil (priatelj Nemcev), ki je prav tako sovražil »prostozidarsko Francijo« kot pravoslavno Rusijo. Dajal je prednost protestantski Nemčiji in mohamedanski Turčiji. Njegov nagli konec je bil zapreden v gosto mrežo ugank in domnev. Manjkalo ni niti glasov, ki so trdili, da se je zgrudil pod težo očitkov svoje vesti in da se je v stanju nagle duševne depresije zastrupil. No, drugi dogodki svetovnega pomena so zabranili, da bi se zadeva natančneje preiskala.

Pijev naslednik, Benedikt XV. ni kazal do centralnih sil nič manj simpatij kot njegov prednik. Ko pa je videl, da je stremljenje Nemčije po nadvladi v Evropi obsojeno na popolu neuspeh, je izdal 16. decembra 1916 znani razglas na bojujoče se sile, v katerih jih poziva, da naj ustavijo sovražnost in sklenejo mir. To je bila gesta, o kateri je sam vedel, da ostane samo gesta, ker naivnost njegovega »predloga« se more primerjati samo še z brezobzirnostjo v njem obseženega posmehovanja trpečim narodom, posmehovanju, zvenečemu z varnega zavetja palače, zavarovane z vsemi suverenimi praviciami in eksteritorialnimi privilegiji!

In v tem Benediktovem pozivu, ki je izšel šele koncem leta 1916, vidijo klerikali vseh narodov in vseh držav dokaz, da papeži niso bili germanofili, da nimajo niti najmanjše krivde na izbruhu prelivanja krvi, ki niso odgovorni niti najmanj za smrt, trpljenje in bedo stotisočev, temveč, da so baš nasprotno pošteno služili mirovni misli...

Ta pravilica ne bo dolgo trajala. Ker že v nekaj dneh bo pričela pariška revija »L'Europe« objavljati dokumente o vloži, ki jo je igrala Sveta stolica. Pod naslovom »Papeštvo in svetovna vojna« izide skupina dokumentov, posebno onih, ki so se dobili v dunajskih in monakovskih arhivih, ki so gotovo najmerodajnejši v tej stvari.

Prvi dokument bo dopis legacijskega svetnika avstro-ogrškega poslanstva pri Vatikanu grofa Palfyja d'Erdöda grofu Berchtoldu. Ta raport nad vse nedvoumno dokazuje, da je Vatikan hujškal Avstro-Ogrsko k nepopustljivi trdnosti, ki je dovela k bombardiranju Beograda, končno pa tudi k neslavnemu razpadu centralnih sil. Ta dokument se glasi:

»Cesarsko in kraljevo poslanstvo pri Sv. Stolici.

Z. 33'P. V Rimu, 29. julija 1914.

Predmet: Papeževa intervencija v sporu s Srbijo.

Njegovi Ekscelenci, gospodu ministru cesarskega in kraljevega doma, ministru zunanjih poslov, grofu Berchtoldu.

Podajamo točen referat o pravem mišljenju kurije. (Kurija je papeška vlada. Op. ur.)

Tekom obiska, katerega sem napravil pri kardinalu-državnem tajniku, smo

govorili — naravno — o velikih problemih, ki v sedanjih časih tako zanimajo Evropo. V izrekih Njegove Eminence (kardinala, op. ur.) očitno ni bilo nobene prikritosti, niti koncilijantnosti. Njegova Eminenca je sicer označila noto, poslano Srbiji, za zelo trdo, toda kljub temu jo je popolnoma odobrila, brez kakršnekoli omejitve in sočasno izrazila trdno upanje, da pojde monarhija po začetki poti vse do konca! Kardinal pa obžaluje, da Srbija ni bila pokorjena in poteptana že preje, ker preje bi se moralo to moglo zgoditi brez nevarnosti, da se razvnamejo tako ogromne sile, kot grozi to danes, toda to mnenje ne menja na stvari ničesar. Kardinalovo prepričanje je v popolnem soglasju s prepričanjem papeža, ki je že nekolikokrat izrazil svoje občudovanje nad tem, da je Avstro-Ogrska zamudila kaznovati svojega nevarnega sosedo ob Donavi.

Možno je vprašanje, zakaj da katoliška cerkev tako hrepeni po vojni? Odgovor je v resnici enostaven. Papež in kurija vidita v Srbiji nevarno zlo, ki je proniclo že do mozga kosti monarhije in bi moglo vesti k razdelitvi monarhije med posamezne narode. Avstro-ogrška pa je in ostane katoliška država par excellence. Ona je najtrdnjša trdnjava, katera je v tem stoletju ostala ohranjena veri in cerkvi Jezusa Kristusa. Padec te trdnjave bi pomenil zgubo najtrdnjše opore cerkve. V boju s pravoslavjem bi zgubila tako cerkev svojega najsilnejšega pomočnika.

In kakor je za Avstro-ogrsko nezogibna nujnost in kategorična zahteva, da umiči tega svojega neprijatelja, tako je za sveto cerkev naravnost življenskega interesa, da dejansveno podpira vsa stremjenja, vodeča k temu cilju.

Iz tega je jasno, kakšna je zveza med stališčem apostolske stolice in vojnim duhom.

Cesarski in kraljevi charge d'affaires Palfy d'Erdöd.

Ta dokument je menda dosti jasen odgovor na vprašanje, če je Sveta stolica kaj zakrivila na izbruhu svetovne vojne! Tudi jasno odgovarja na vprašanje, na kateri od bojujočih se strani je stal Vatikan, ali na strani držav, bojujočih se za osvobodjenje tlačnih in zaslužjenih narodov, ali na strani centralnih sil.

In ta dokument daje končno tudi jasen odgovor vsem, ki žive pri nas v slepi veri, da je z Vatikanom mogoč sporazum, ker kako bi mogel biti Vatikan sposoben prijateljskih čustev napram državam, ki so nastale z osvobodjenjem narodov in zmago pravične stvari na tleh stare monarhije.

Tovariši in prijatelji, pridobivajte nove naročnike za »NOVO PRAVDO«! Vsakdo naj pridobi vsaj še enega novega naročnika! Poravnajte takoj zaostalo naročnino! Brez sredstev ne more list izhajati!

Po drugih državah.

Diktatura na Grškem. Pangalos je v Grčiji proklamiral v soglasju z vojaškimi krogi diktaturo in je odgodil volitve v senat. Pangalos utemeljuje svoj ukrep s tem, da so bili vsi njegovi poizkusi izmiriti politične stranke brezuspešni. Politične razmere so grško pritrale v skrajno težavno situacijo in je po besedah Pangalosa na Grškem mogoča le vlada s pomočjo vojske in mornarice.

Soudeležba madžarske vlade pri falzificiranju bankovcev. Zadnji čas so se v mednarodnem prometu pojavili falzificirani francoski franki. Falzifikati so bili izredno dobro ponarejeni. Policiji v Haagu se je posrečilo aretirati razpečevalce falzificiranih frankov, ki so bili vsi — Madžari. Pri zaslišanju so aretiranci izjavili, da so dobili franke v Budimpešti. Pod pritiskom francoske vlade in cele evropske javnosti je bila madžarska vlada primorana uvesti preiskavo, ki je dognala, da so v falzifikatorsko afero upletene odlične osebnosti iz madžarskih aristokratskih, političnih in uradnih krogov. Vodja falzifikatorjev je bil princ Windischgrätz, bivši madžarski minister za prehrano, izrazil pristaš legitimistične ideje na Madžarskem. Pri aretaciji je Windischgrätz priznal zvezo z falzifikatorji, izjavil je pa, da se z falzificiranjem frankov ni osebno okoristil, ampak se je vršilo falzificiranje v »patriotične« namene. Nadaljna preiskava je dognala, da so se ponarejeni bankovci tiskali v vojaškem kartografskem zavodu v Budimpešti. Dosedaj sta bila v Budimpešti aretirana med drugimi sokrivci pri falzificiranju francoskih frankov bivša ministra Teleky in princ Windischgrätz, dalje sedanj minister domobranstva Czaky, šef policije Nadossy, narodni poslanec Ulain, minister Rakowsky, baron Sztereny (intimni prijatelj umornelega grofa Tisze) in upravnik vojno-geograf-

skega zavoda Laskowich. Poroča se, da je ministrski predsednik grof Bethlen nameraval podati demisijo, ker so v falzifikatorsko afero zapleteni tudi njegovi kolegi ministri. Državni guverner Horthy je pa odklonil Bethlenov predlog. Kakor poroča »Arbeiter-Zeitung« je falzifikatorska afero v zvezi z nameravanim državnim udarom na Madžarskem, za katerega so bili že pridobljeni Horthy, Klebelsberg in Rakowsky. Horthy bi dobil naslov vojvode in veliko posestvo, a prestol bi zasedel Albrecht Habsburg. Obstojale so zveze z berlinskimi nacionalističnimi organizacijami. Guverner Horthy je z vsemi sredstvi poizkušal, da zaščiti kompromitirane osebnosti in je šele potem pristal na strožje policijske odredbe, ko je francosko poslanstvo zapretlo s prekinjenjem diplomatskih odnosov. Falzificiran denar se je uporabljal za pripravo državnega udara, predvsem za podporo fašističnih organizacij. Fašisti so bili v veliki denarni zadregi, ker denarja iz državnih blagajn niso mogli dobiti vsled finančne kontrole Zveze narodov. Ugotovljeno je, da se v Madžarskem geografskem inštitutu niso ponarejali le francoski franki, ampak tudi čehoslovaške krome in jugoslovanski dinarji. — Afera z falzificiranimi bankovci je v Evropi vzbudila veliko senzacijo in bo sigurno imela za seboj velike politične posledice.

Po abdikaciji rumunskega prestolonaslednika. Vsa časopisna poročila so si soglasna s tem, da se je rumunski Karel odpovedal prestolonasledništvu zroč iz osebnih razlogov. Njegov zakon z grško princesinjo Jeleno ni bil srečen, ker mu je bil vsiljen. Karel je hotel nazaj k svoji ločeni ženi in je svoj sklep tudi izvršil, četudi za ceno prestolonasledstva. Z odpovedjo prestolonasledstva so pa prišli v javnost tudi odnosi Karla napram vladajočim osebnostim v Rumuniji. Karel je bil v neprijateljskih odnosih z rumunskim ministrskim predsednikom Bratianom, ki je glavni stebler današnjega reakcionarnega režima v Rumuniji. Karel je imel živahne zveze z opozicijo v rumunskem parlamentu. Odstop Karla je v Rumuniji izzval veliko razburjenje.

Demisija Cankovega kabineta. V bulgarski vladni koaliciji je bila že dalje časa močna opozicija proti Cankovemu kabinetu. Odnosi med opozicijo in Cankovom so se zadnji čas tako poostriili, da je bil Cankov primoran podati demisijo celokupnega kabineta. Novi kabinet je sestavil vodja parlamentarnega demokratičnega zgovora, bivši minister Andrej Ljapčev. Zunanje zadeve ima v novem kabinetu Burov, trgovino Kristov, notranje zadeve Georgijev, pravdo Fadenhelit, prosveto Malinov, železnice Vasiljev, kmetijstvo Madžarov in vojsko Vlkov. Ljapčev je ministrski predsednik in opravila poleg tega tudi finančno ministrstvo. Z novo vlado se razmere v Bulgariji ne bodo prav nič spremenile; izmenjane so samo osebe, dočim ostane režim isti.

Jugoslovanska-turška pogodba o miru je ratificirana in je stopila v veljavo dne 1. januarja.

Kongres poljske socialne demokracije je bil odprt 2. januarja v Varšavi. Kongresu je prisostvovala tudi delegacija čehoslovaških socialnih demokratov pod vodstvom senatorja dr. Soukoupca. Opozicija je na kongresu zahtevala izstop socialno-demokratične stranke iz poljske vlade. Velika večina kongresa je pa odklonila zahtevo opozicije in odobrila sodelovanje soc. dem. stranke v vladi.

Socialistična stranka v Franciji je na šestih krajevnih organizacij pretresala bodočo strankino taktiko. Večina organizacij se je sedaj izjavilo za strankino sodelovanje v vladi.

Novi centralni odbor komunistične stranke v Rusiji je izvoljen in šteje 63 članov med njimi Stalin, Rikov, Tomskij, Kamenin, Buharin, Čičerin, Kamenjev, Trockij, Rakovskij, Zinovjev in Krasin.

Smrt italijanske kraljice matere. V Bordigheri je 4. t. m. umrla italijanska kraljica-mati Margueritta. Pokojna kraljica je bila rojena leta 1851 kot hčerka saksoskega vojvode. Leta 1868 je poročila princa Umberta poznejšega kralja Umberta I. Iz tega zakona je bil rojen današnji italijanski kralj Viktor Emanuel, edino dete kraljice Margueritte.

Politični pregled.

Seje finančnega odseka. Za sprejetjem proračuna ministrstva za socialno politiko je pričel finančni odbor razpravljati o proračunu ministrstva za javna dela. Na predlog vladne večine bo pri gradbeni direkciji v Ljubljani reduciranih enajst strokovnjakov-uradnikov. V celem dobi Slovenija le 2 milijona dinarjev za zgradbo novih cest. V resorcu ministrstva za javna dela bo reduciranih 195 uradnikov. Prihranilo se bo 965 tisoč dinarjev. — Za proračunom ministrstva za javna dela je prišel na vrsto proračun ministrstva za narodno zdravje, ki znaša 317.384.000 dinarjev. Večina predlaga, da se reducira 400 nameščencev, kar bi pomenilo 1.516.000 Din prihranka.

Načrt zakona o pobljanju draginje. Ministrstvo za socialno politiko je izdelalo načrt zakona o pobljanju draginje, ki navzlic pomankljivostim kaže najboljšo voljo vlade, da se kolikor mogoče omeji odernišvo in navijanje cen življenskih potrebščinam. Minister za socialno politiko Simonovič je novinarjem izjavil, da je bil dosedanj zakon o pobljanju draginje fluzirčen, ker je bilo nemogoče ugotoviti prekoračenje 25% dobička, ki je bil dovoljen trgovcem. Glavni vzrok draginje je po mnenju ministra Simonoviča državni proračun, ki računa s previsokimi izdatki in s tem z veliko davčno obremenitvijo. Reformirati je državno finančno politiko. Četudi so cene poljskim pridelkom na debele zelo padle, se vzdržujejo še vedno iste cene v trgovini. Poljski pridelki se pa morajo še poceniti, kar bo imelo za posledico, da bo tudi industrijska produkcija cenejša. Padala cene poljskim pridelkom ne sme biti v prid le trgovcu, ampak predvsem konsumentu. Novi zakon predvideva razdelitev življenskih potrebščin na dve vrsti. V prvo kategorijo spada predvsem prehrana, v drugo kategorijo pa obleka, obutev, kurjava, razsvetljava itd. V vseh večjih krajih določujejo posebni odbori za življenskih potrebščinne maksimalne cene, katerih se morajo trgovci, obrtniki in producenti brezpogojno držati. Prekoračenje določil novega zakona o pobljanju draginje se najstrožje kaznuje; predvidena je visoka denarna in zaporna kazen. — Minister Simonovič je izjavil, da je ministrski svet že odobril njegov načrt. — Novi zakon bo strog in gotovo je tak zakon na mestu, če ima vlada resen namen napovedati boj neopravičeni draginji.

Zakon o centralni upravi bo baje predložen parlamentu še pred sprejetjem proračuna. Namerava se reducirati število ministrov. Samo če je resnična vest.

Velikim županom je bila s pravilnikom ministrstva notranjih zadev določena vsota 3000 Din mesečno v reprezentacijske svrhe.

Poskusna bilanca okrožnega urada.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je sestavil poskusno bilanco za januar—september 1925.

Celotna vsota izdatkov iz naslova bolniškega zavarovanja je do incl. septembra t. l. dosegla znesek Din 25.431.175-51. Najvažnejše postavke izdatkov so:

a) hranarina (čista denarna podpora zavarovancem za čas bolezn) z zneskom Din 7.985.583-75 ali 35-47 vseh predpisanih premij;

b) stalni in nestalni honorarji zdravnikom Din 4.331.409-20 ali 19-24 %, v tem znesku so obseženi tudi honorarji za zobozdravnike in izdatki za zobozdravniške in zobotehnične naprave v višini Din 1.443.312.

c) upravni stroški Din 4.141.381-66 ali 18-40 %;

d) porodniške podpore Din 1.021.332- ali 4-54 %, od tega odpade Din 885.670-10 na porodniško podporo zavarovanim članicam (dnevna denarna podpora znaša 3/4 zavarovane mezde) in Din 135.662-90 na svojke zavarovanih članov (dnevna denarna podpora znaša le Din 1-50);

e) oprema za novorojenčke članicam Din 207.592-50 in oprema za novorojenčke svojkam Din 1.079.654-50, skupaj Din 1 milijon 287.247- ali 5-92 %. Skupno znašajo porodniške podpore z opremo deteta in izdatki za babiško pomoč Din 2.586.144-10 (ali 11-69 %);

f) zdravila članom Din 2.201.003-12, zdravila svojcem 577.723-96 Din ali skupaj Din 2.778.726-12 ali 12-34 %;

g) stroški za lečenje v bolnicah članov Din 2.329.825-49, svojcev Din 526.521-39, skupaj Din 2.856.346-88 ali 12-69 %;

h) pogrebniška Din 305.769-50 ali 1-36 %, okrevališča in zdravilišča Din 219.778-94 ali

0-98 %. K temu je pristihi še nekaj manjših postavk, tako, da so znašali celokupni izdatki gori navedeno vsoto. Označeni odstotki znatno presegajo normalno, katero dopuščata statistično in zavarovalno matematična osnova zavarovanja.

Iz posameznih postavk je razvidno, kje tiči kriza našega zavarovanja in kje leži možnost pomoči. Uroda zavarovanja je v rokah zdravnikov, ker je izven dvoma, da velik del odstotkov odpade na simulacije in zavlačevanje bolezni.

Nasproti postavkam izdatkov izkazuje prejemki sledečo sliko:

a) predpis bolniško-zavarovalnih prispevkov (zaostanki v plačili so še vedno visoki) Din 22.512.770-57;

b) obresti 795.419-18 Din in nekaj manjših postavk. Tako znaša primanjkljaj za prvih devet mesecev Din 1.902.885-44. Ta vsota je za naše urejene razmere in vočigled večje higijenske kulture naravnost velika in bi morala klicati k sodelovanju vse interese. Drugače so hujše posledice neizbežne!

Iz bolniške statistike nekaj najglavnejših števil:

a) v bolnico je bilo oddanih 4951 članov in 1337 svojcev (ali 8-29 % vsega članstva);

b) zobotehničnih naprav je bilo dovoljenih 6348 osebam (ali 8-50 % vsega članstva);

c) obolenj je bilo prijavljenih 22.563 ali 30-24 % ali vsak tretji zavarovani član je zbolel;

d) porodov (pri svojkah 1983 ali 2-67 %), pri članicah 814 ali 1-09 %, skupaj 2797;

e) neznodnih slučajev 1367 ali 1-83 %.

Stalež članstva 1. dec. 1925 je dosegel 74.609.

— »mi se ne damo« — je torej žal že nepozna.

Prazniki — sami prazniki! Komaj so minili katoliški božični prazniki, imamo že tukaj pravoslavne, in tako gre vedno naprej, da kar ne pridemo iz praznikov. Sicer dela pri nas itak že ni, zato bi lahko kar naprej praznovali — samo če bi imeli denar. Toda na žalost se praznuje tudi tam, kjer imajo delo in bi lahko delali, oziroma bi morali delati, da bi pripravili delo tudi za nas Slovence. To velja posebno za naš parlament in našo vlado. Ta je vedno ali na počitnicah, ali praznuje — sedaj katoliške — pravoslavne — muslimanske ali državne praznike, ali je pa v krizi. In tako se ne more pri nas napraviti ničesar, ker se ostali čas samo — razgovara in intrigira.

Velikanska brezposelnost narašča v Nemčiji, zlasti na Westfalskem in ostalem Porurju, kjer so gospodovale zavezniške komisije in čete. Položaj tamošnjega delavstva, kjer je mnogo, mnogo tudi Slovencev, je tako brezupen, da je res žalostno. In ker pri nas ni dosti ali že nič bolje, jim ne moremo pomagati, kar je še bolj žalostno.

Izseljevanje iz Avstrije je zadnji čas zelo naraslo. Samo 28. januarja je zapustilo Dunaj 1000 oseb, ki so odpotovale večinoma v Rusijo in Turčijo ter Brazilijo.

Brezposelnost v Nemčiji. Število brezposelnih je naraslo na 567 tisoč oseb. Govori se, da se pripravljajo zakonski predlog, ki predvideva kredit 100 milijonov zlatih mark za javna dela, kjer bi bili zaposleni predvsem brezposelni.

Bodoči predsednik združenih evropskih držav. Praški list nemških nacionalistov »Bohemia« je poslal raznim evropskim osebnostim vprašanje, kdo bi bil najboljši kandidat za predsedništvo eventualnega združenja evropskih držav. Značilna sta dva odgovora. Šved Hedlin je odgovoril: »Predsednik združenih evropskih držav je lahko samo človek, ki se je rodil po vojni. Zato moramo še čakati.« Bernard Shaw je odgovoril lakonično in značilno: »Masaryk, to je popolnoma naravno. Na nobenega drugega se v današnjem času ne more misliti.«

Bančni polom na Dunaju. Lombardno-eskomptna banka na Dunaju je prišla v tak položaj da je konkurz neizogiben. Graška »Tagespost« že piše o konkurzu.

Novoletni potres. Na novega leta dan je vso Slovenijo in tudi druge kraje obiskal močan potres, ki se je po potem ponovil še večkrat ponovil. Potres je potres napravil tudi precej škode, še več pa strahu. In kako bi tudi ne! — Po potresnih poročilih sodeč, je bilo izhodišče potresa v Italiji.

Tut-Ankh-Amonov sarkofag je bil prenešen v muzej v Kairi. Zlati sarkofag se cenil na 40 tisoč funtov šterlingov.

Samonar bogatini. Direktor vodne zadruge in najbojatejši mož Apatina v Vojvodini Valentin Fernbach se je te dni ustrelil. Kakor pravijo, ga je silno razburilo narasčanje Donave, ki je napravila že doslej vodni zadruzi in tudi njemu ogromno škodo.

Prva radiotelefonska postaja v vlakcu. Dne 5. januarja je bila na progi Berlin—Hamburg v D-vlakcu postavljena v promet prva javna radiotelefonska postaja. Kot prvi se je poslužil telefona sodruženik nekega velikega lista, ki je poročal svoji redakciji. Telefon je funkcioniral sijajno, poročevalec in redakcija sta se razumela izborno. Telefonska postaja se nahaja v vozu II. razreda in stane pogovor 3 minut 5 mark 40 pfenigov. — Kdaj dobimo radiotelefon tudi v naše vlakce?

Vest ga je pekla. V Berlinu se je 4. t. m. javil pri policiji neki 36 letni možakar, ki je bil v vojni pomorščak. Izjavil je, da je leta 1917 ubil neko deklico in njeno truplo potem sežgal pod kotlom na ladji. Deklico je skrival zvalil s seboj na ladjo in jo skrival v svoji kabini. Ker pa ji ni mogel nuditi zadosti hrane, je pričela deklica rogovoliti. Da je prikril svoj prestopek, je spravil deklico s sveta.

Velika povenj je nastala na Francoskem in v Angliji. Voda je zahtevala mnogo človeških žrtv.

Nov potres nam napovedujejo učenjaki proti koncu tega meseca. Prav isti učenjaki, med njimi tudi naš potresni opazovalec pod Triglavom gosp. profesor Belar, so tudi zadnji potres napovedali več dni poprej!

Otrok s srcem izven telesa je bil rojen na Češkoslovaškem. Srce leži prosto na prsih. Otrok je moškega spola in živi.

Božične poplave so doživeli v Nemčiji take, kakor že dolgo ali celo še nikoli. Vodni element je napravil ponekod strahovito škodo: poplavlil in razdril železnice, raztrgal jezove in električne naprave ter druge tovarne, pokončal polja, živino in ljudi. Posebno veliko gorja je napravila voda v Düsseldorfu in Neuwiedu, kjer so poškodovane skoro prav vse hiše. Zasilen promet v mestu so lahko vzdržali je z motornimi čolni. — Istotako je hudo trpela vsled poplav tudi Belgija.

List »Prerad« stopi z novim letom v V. leto svojega obstoja. Pridobil si je simpatije vseh, ki jim je na srcu treznost in prerod naroda. V bodočem letu bo obse-

gala vsaka številka (mesečno) 24 strani. Svojemu sedanjemu programu bo ostal zvest tudi v bodoče. Brez ozira na desno in levo bo šel svojo pot naprej, bo pohvalil, kar je hvalevredno, in grajal, kar ni pravilno. Mnogo odličnih sotrudnikov je že izročilo svoje rokopise in mnogo jih je še objubil. S prvo številko bo pričel objavljati zopet vrsto člankov o brezalkoholni uporabi grozdja in sadja, kateri predmet je že letos vzbudil mnogo zanimanja za list preko mej naše ožje domovine. Tudi članki o higijeni, zdravju in domačem zdravljenju (posebni taki, ki so praktičnega pomena) ne bodo manjkali. Za lepoto narave bodo navduševale črtice in slike iz taborniškega gibanja. V rubriki »Iz kraja v kraj« bo prinašal zanimiva poročila potovalnih zastopnikov. V rubriki »Vprašanja in odgovori« je uredništvo vsakemu naročniku brezplačno na razpolago za vse informacije in nasvete. Tudi slike bo list v bodoče redno prinašal. Uredništvo je stopilo v stik z vsemi večjimi organizacijami v inozemstvu ter mu bo omogočeno prinašati izvorna poročila o gibanju za treznost in preporod iz drugih krajev. Ker bodo s povečanjem lista združeni večji stroški, se mora višina naklade določiti že pri prvi številki. Vabimo vse, ki se zanimajo za treznostni pokret, da se naroče na »Prerad«. Naročnina znaša za celo leto Din 25—. Brez treznostnega pokreta ni prosvete, ni kulture, ni pravnega preroda! Uredništvo in upravnišvo lista »Prerad«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

Ljubljana.

Občni zbor »Svete Vojske« se vrši v nedeljo, dne 10. januarja 1926 v Ljubljani (Rokodelski dom), in sicer ob 9. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev in pozdrav, 2. poročilo odbora, 3. samostojni predlogi, ki jih je treba štiri dni pred občnim zborom prijaviti, 4. volitev odbora, 5. služajnosti. — Popoldne se vrši v istih prostorih ob 16. uri brezalkoholna pridelitev, h kateri vabimo vse prijatelje treznostnega pokreta. Vstopnine ni. — Odbor.

Občni zbor osrednje zadruge »Brezalkoholna Produkcija« r. z. z. o. z. v Ljubljani se vrši dne 10. januarja 1926 ob 14. uri v poslovnih prostorih zadruge na Poljanskem nasipu 10. — Načelstvo.

Nov »delavski« list je pričel z novim letom izhajati v Ljubljani kot dnevnik in nosi ime »Delavska politika«. Izdaja ga neki »centralni delavski svet«, ki mora imeti na razpolago velike fondne, da bo lahko pokrival neizbežni deficit, ki je združen z izdajanjem dnevnika.

Draginja »pada«. Pravkar so nam zvišali cene za kruh, dobili smo tudi dražje mleko in sedaj se je pričela dražiti tudi živina in s tem tudi meso in mast. Tako »pada draginja« in gospoda finančnega ministra glavna skrb je, kako bi znižal doklade uradništvu...

Ivan Knez. V soboto, dne 2. t. m. je umrl v nekem dunajskem sanatoriju ljubljanski veletržec Ivan Knez. Pokojnik je bil predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ustanovitelj slov. gremijske nadaljevalne šole, predsednik »Kmetске posojilnice«, soustanovitelj »Zveze slov. zadrug«, cenzor Narodne banke, predsednik »Kreditnega zavoda« ter upravni svetnik in vodilni član še raznih drugih gospodarskih korporacij. Pokojnik je bil poslanec bivšega kranjskega dež. zbora. Po prevratu ni aktivno posegal v politiko. Ivan Knez je bil rojen 9. avgusta 1853 v Podgori pri Sent Vidu nad Ljubljano. Pokojnika je odlikovala izredna delavnost.

Nace Gabrič. Na Sv. Treh kraljev dan so v Ljubljani pokopali splošno znana in povsod priljubljenega Nacea Gabriča, sodnega pisarniškega ravnatelja v p. Z njim se je v Ljubljani zopet odtrgala stara veja onih dobrih mož, čistih, odkritih, prijaznih, potrežljivih, veselih in poštenih, ki jih je vedno manj.

Josip Šenk. V Ljubljani je 2. t. m. zatislil oči, zmucen po dolgi in težki bolezni, g. Josip Šenk, vratar Narodnega muzeja, mož, ki smo ga poznali vsi, saj smo ga videli dolgo let prej tudi v Narodnem domu in gledališču v službi, mož poštenjak in dobra duša. — Pokoj njegovi duši!

Opozorjamo na razstavljeni sliki Franca Rojca v Skofovi trgovini pred Skofijo, ki predstavlja krasen del dolenske pokrajine z našim dolenskim hribovjem v ozadju.

80 letnico rojstva je obhajal 2. t. m. g. Albert pl. Levičnik, upokojeni predsednik deželnega sodišča v Ljubljani, ki pa kljub svoji visoki starosti še vedno deluje na važnem socialnem polju, ki je tako tesno zvezano s prejšnjim poklicem. Jubilant je polagal veliko važnost na vzgojo in varstvo teh revčkov v Ljubljani že leta 1908 in pozneje prevzel celo predsedstvo. In to humanitarno, socialno društvo vodi blagi mož kljub svoji visoki starosti še danes z največjo vnemo in uspehom. Gospodu predsedniku Levičniku častitamo k jubileju tudi v imenu onih, za katere je skrbel in še skrbi.

OBLEKE NA

OBROKE

O. BERNATOVIČ

LJUBLJANA, MESTNI TRG

Maribor.

KRAJEVNA ORG. NSS V MARIBORU

prideji v nedeljo, dne 10. jan. sestanek za-

upnikov v dvorani gostilne »Rotovž« na

Rotovškem trgu. Govorita tov. dr. Politeo

iz Zagreba in tov. dr. Rostohar iz Brna

o politični situaciji in o stališču naše stran-

ke. Začetek ob pol 10. uri dopoldne.

Dne 17. jan. ob 10. dop. se vrši v istem

prostoru občni zbor kraj. organizacije z

običajnim dnevnim redom. Vabimo tova-

riše, da se ga udeležijo polnoštevilo. —

Odbor.

Kako se gospodarji z delavskim denarjem. Industrije bogata Štajerska prispeva v Pokojninski zavod izdatno večji del, kakor Kranjska. Tako vsaj se ponovno zatrjuje na javnih shodih, ne da bi bila ta trditve kdaj ovržena od poklicane strani. Gotovo pa je, da ima Štajerska pravico biti deležna gospodarskega obrestovanja za svoja vplačila. In brez dvoma je, da čas in razmere zahtevajo v prvi vrsti, da se iz sredstev zida tudi na Štajerskem, v prvi vrsti tam, kjer je potreba največja, v Mariboru. Dolgo je trajalo — in Štajerci so morali grožiti z ustanovitvijo lastnega zavoda — predno so se gospodje pri osrednjem vodstvu odločili za večjo stavbo tudi v Mariboru. Občina jim je v to svrhu preskrbela najlepši prostor in poceni stavbišče v Magdalenskem predmestju. Pa kaj je zgodilo? Predvsem v bistvu ponesrečen ves načrt, ker skuša v eni celoti združiti več tipov (eno-, dvo- in trinadstropne družinske hiše). Že pri načrtih se je ugovarjalo, da taka sestavina ne spada na Kralja Petra trg in da tudi iz gospodarskega vidika taka gradnja ni praktična. Nismesli tega načrta pride do polnega izraza sedaj, ko je poslopje v glavnem že pod streho. Še večja škoda kot v izvedbi načrta samega pa je gmožna zguba, ki jo trpi zavod radi silno nepraktičnega načina gradnje. Namesto vsaj sredi poletja, se je z gradnjo pričelo z začetkom jeseni. Pozneje nastalo neugodno vreme (s katerim treba v pozni jeseni računati) je celo delo zelo oviralo in — kar je glavno, tudi podražilo, ker se je delo in se še sedaj dela tudi preko normalnega delovnega časa, dela se celo ob nedeljah in praznikih — gotovo ne ceneje, kakor ob navadnem delovnem času. Kakšno delo je to sredi zime, to uči skušnja drugod. Če se ne motimo, je isti zavod že nekje slično gradil in sezidal poslopje, ki je še danes vlažno. Les za streho in podstavke za stanovanje izgleda vsaj kot ne bi bil še dovolj presušen. Ljudje, ki dnevno zasledujejo gradnjo poslopja, zmaljujejo z glavno, češ, zavod, kakor je Pokojninski, bi z zaupanjem mu denarjem moral že bolj skrbno gospodariti.

Narodno gledališče. Minuli so prazniki in ž njimi sveži dotok vnanih obiskovalcev. Mariborčane lomi božični maček, katerega preganjajo čuje po senzacijah v kino. To se je posebno izrazito pokazalo v nedeljo večer, kljub temu, da je gostoval v operi »Gorenjski slavček« priljubljeni basist ljubljanske opere g. Zupan. Odkrito rečeno, letos dosejati v operi nismo imeli še nič privlačnega. Srečnejše izbrana je bila opereta, drama pa edino v Nušičevi komediji »Šumljiva oseba«. Je skrajni čas, da se resno pripravljajo na nove stvari na celi črti predstav. Tudi gostovanje gospe Mitrovičeve bo dobrodošlo, zlasti da vidijo nergači veliko razliko med lani in letos. Ne le žalostno, naravnost sramota za naše pridobitne kroge je, da jih je videti vsepovsod, le ne nikdar v narodnem gledališču — izvzeto par rednih obiskovalcev.

Potres. Tudi Maribor se je za novo leto večer ne stresel, ampak pošteno zazibal. S tem je pokazal, da stoji na »trdnih nogah« in da je bila podzemeljska sila, ki ga je zazibala, le odlet daljnega potresa.

Nov hotel s kavarno v Mariboru bomo prav kmalu dobili. Neki srbski bogataši so kupili veliko trgovsko hišo g. Šotariča na Aleksandrovi cesti, katero bodo preuredili v hotel in kavarno. V hiši bo tudi varijete.

Ptuj.

Krasen dvoredni okrog postaje Ptuj obsekuje progovna sekcija drž. železnice. Velika košata drevesa, ki so nudila najudobnejšo senco ptujskim šetalcem, in bila v okras mesta, zglubljajo pod neumljenjo žago in sekiro svoje mogočne veje. Kaj je napotilo železniško upravo do tega pustošenja, ki bo imelo žal za posledico, da se bo marsikatero lepo drevo pošušilo — nam ni znano. Akoravno oskrbuje vse dovoljne

Tedenske vesti.

Prijava vojnih žrtev za prevlebo po novem invalidskem zakonu. Vsi vojni invalidi, vdove in sirote se morajo po novem invalidskem zakonu prijaviti v svrhu prevlebe. Rok za prijave traja le tri mesece po sprejemu zakona in konča dne 17. februarja 1926. Po tem roku vlozene prijave se ne bodo več upoštevale, zato naj vsak pazi, da ga ne zamudi. Prijave sprejemajo pristojna okrajna sodišča (kjer prijavljenec sedaj stalno stanuje). Vsak, kdor se prijavi, mora prinesiti s seboj: 1. Potrđilo ministrstva za socialno politiko, da mu je od specialne komisije priznana pokojnina. Ker specialno sodišče v Beogradu še ni dosti slučajev rešilo in še mnogo invalidov, vdov ali sirot ni dobilo takih potrđil ministrstva za socialno politiko, naj vsi dotični pri prijavi pred sodiščem izjavijo, da še nimajo teh potrđil in da jih predložijo, kadar jih bodo dobili, bodisi tudi še po preteku roka za prijavo, to je 17. febr. 1926. 2. Sklep deželnega ali okrožnega sodišča, da mu je priznana ali odmerjena pokojnina in event. drugi pripadki. Kdor ima tak sklep poleg gori navedenega potrđila ministrstva za socialno politiko, naj ga vseno predloži. Kdor pa nima potrđila ministrstva o reviziji specialne komisije in ne sklepa deželnega ali okrožnega sodišča o pokojnini, naj to pri sodišču navede, izkaže pa naj se z invalidskim uverenjem, vdove, sirote ali svojci pa s plačilno polo nekdanje vojaške intendance ali odrezkom nakaznice. 3. Potrđilo pristojne finančne uprave, to je Računovodstvo delegacije ministrstva financ v Ljubljani, da mu pokojnina ni ustavljena. Kdor se zglašil sam pri računovodstvu v Sentpeterski vojašnici v Ljubljani, mu bodo tako potrđilo takoj izstavili. Sicer je pa Izvršni odbor Udruženja vojnih invalidov izposloval, da bo omenjeno računovodstvo uradno razposlalo taka potrđila vsem, ki jim pokojnina ni ustavljena oziroma nekaterim navedlo, zakaj je prekinjena. Oni, katerim pa je ministrstvo ustavilo pokojnino, računovodstvo ne bo izdalo ali poslalo takih potrđil. S tem bodo nekako obveščeni, da so predlagali potom specialne komisije. Kdor bi od onih, ki prejemajo redno pokojnino, slučajno ne prejel takega potrđila do 25. januarja 1926, si ga mora preskrbeti vsaj pred 10. februarjem 1926 sam, da more prijavo še toliko pravočasno izvršiti, da bo lahko postal potrđilo okr. sodišča, da se je prijavil računovodstvu v svrhu nadaljnega neprekinjenega nakazovanja. Računovodstvo mora imeti vsa potrđila sodišč v rokah do 21. februarja 1926. 4. Potrđilo, koliko je plačal davka za časa onesposobljenosti (pri vdovah in sirotah tudi mož ali oče) in koliko ga plačuje sedaj. To potrđilo si mora priskrbeti pri davčnem uradu vsak sam. Davkarje so ji dolžne po zakonu izstaviti brez takse. Nekateri bodo eventualno morali iskati taka potrđila pri dveh davčnih uradih, in sicer tam, kjer so bivali stalno za časa onesposobljenosti in tam, kjer prebivajo sedaj. Aktivni upokojeni oficirji invalidi morajo poleg vsega gori navedenega predložiti še dekret o upokojitvi. Dru-

žinski očetje in matere ter oni, ki vzdržujejo starše ali svoje naj vprašajo pri prijavi, katere dokumente jim je treba še naknadno predložiti glede priznanja dodatkov. Potrđila, ki jih izdajajo sodišča pri prijavi, je treba brezopojnost najkasneje do 21. februarja 1926 poslati Računovodstvu delegacije ministrstva financ, odseku za vojaške mirovine v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, najbolje priporočeno ali pa osebno. Kdor ne predloži potrđila do tega dne, se mu pokojnina prekine. Sodišča morajo sprejeti sploh vsako prijavo. Ker ne ve nihče, kdo je predlagatelj za redukcijo, posebno državni nameščenci, ki ne prejemajo pokojnine in se jim ni mogla ustaviti, naj se vsak prijavi sodišču. Reduciranci bodo po novem zakonu šele dobili obvestila, ali je redukcija potrjena ali ne. Vsak reduciranec bo imel pravico 6 mesecev za obnovu postopanja. — Izvršni odbor v Ljubljani.

Domovi za zaščito dece. Srbija ima 14 državnih dečjih domov, kjer je nastanjenih 925 otrok, Bosna in Hercegovina 4 z 340 otroci, Dalmacija 3 z 230 otroci, Hrvatska in Slavonija 8 z 590 otroci, Slovenija 6 z 285 otroci, Vojvodina 7 z 775 otroci.

Jubilej »Edinosti«. 8. t. m. praznuje tržaški dnevnik »Edinost« petdesetletnico izhajanja. Prvič je »Edinost« izšla dne 8. januarja 1876. leta.

Novi člani prosvetnega sveta. Na predlog ministra prosvete so izmed Slovencev imenovani v glavni prosvetni svet dr. Lončar, prosvetni inspektor; Karl Oswald, vseučiliški profesor; Ivan Štrukelj, predsednik Slomškove zveze; dr. Jos. Tomišček, ravnatelj mariborske gimnazije.

Starostno zavarovanje. Minister za socialno politiko na Češkoslovaškem je izdelal nov zakon za starostno zavarovanje onih oseb, ki so v splošnem zakonu za socialno zavarovanje izvzete. Naši ministri bi češke lahko malo posnemali.

Demontaža naše industrije. Za Božič je napisal tajnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani g. dr. Franc Windscher v »Slovenca« članek, ki je marsikomu napolnil srce z bojaznjo, da bi se misli tega gospoda ja ne uresničile. Žalibog, da so se pa njegove besede pričele izpolnjevati tako hitro. Našo industrijo so že pričele umetniti in prisilnim potom demontirati višje sile. Tako so Strojne tovarne in livarne v Ljubljani te dni obrat malodane popolnoma ustavile in odpustile 7 inženirjev in tehnično osobe in seveda tudi mnogo, mnogo delavstva — dve tretjini. Istotako se je zgodilo bajte tudi v težki železni industriji na Jesenicah in Savi, ker tovarne nimajo naročil.

In zakaj ni naročil? Ker preživljamo ravno mi Slovenci težke gospodarske krize vsled neznošnih davčnih bremen, ker mora ves denar za davke v državne blagajne, iz katerih pa ne dobimo ničesar, državna uprava pa naroča železne mostove v inozemstvu. Tako nas mora vzeti vrag prej ko si mislimo. Naša industrija in drugo gospodarstvo v Sloveniji je že v razsulu, naše delavstvo bo kmalu čisto brez dela. Parola g. dr. Windscherja v božičnem »Slovencu«

Hektografične aparate in zvitke, barvne trakove, ogljen papir, povoščen papir

kupiš najceneje pri LUD. BARAGA, LJUBLJANA, Šelenburgova ulica štev. 6, I. nadstr., telefon 980.

ceste h kolodvoru železniška uprava, vendar smo mnenja, da ni opravičena posekati ozir. obsekati drevesa brez dovoljenja občine. Po tolikih desetletjih, odkar je obstojal drevored vsemu občinstvu na razpolago, mislimo, da si je javnost pridobila tudi nekaj pravice do njega. Občinski zastop naj povzdigne svoj glas, dokler je še čas. Kaj bi rekli ljubljani, če bi jim kdo hotel obsekati in uničiti Tivoli? Kar je Tivoli za Ljubljano, to je drevored okrog kolodvora za Ptuj.

— **Stanovanjsko vprašanje** postaja za Ptuj vedno bolj pereče. Za malo mestice je mnogo, če mora okrog 20 družin živeti brez stanovanj. Zadnjič smo že omenili, kako si nekateri povsem nesocialni hišni gospodarji osvajajo nadaljna stanovanja brez prave potrebe in zakonite podlage. Odvetnik, hišni posestnik, si je prisvojil stanovanje premeščenega uradnika, dasi ravno je imel do sedaj v svoji uporabi 5 sob za 4 osebe. V bližnji Vičevi, ki spada menda tudi pod stanovanjsko sodišče, je deložiral posestnik hiše najemnika bančnega uradnika s 4 otroci. Najbolj interesantno je pa to, da je otvoril v dotičnem stanovanju vlnotoč. V vasi se nahaja še druga že nad 60 let stara gostilna, katero je kljub renoviranju hotela oblast zapreti. Ali je dovoljeno preurejati stanovanja v gostilne?

— **Ptujsko gledališče** je bilo lansko leto na inicijativno bivšega župana tov. Blažeka popolnoma in prav lično renovirano. Ker vlada ne da gledališču nikake subvencije, tudi ni mogoče nastaviti igralcev, temveč si pomagamo z diletantmi, izmed katerih so posebno nekateri zelo agilni in prav iz-

vrstni. Sezija našega gledališča je pričela vsako leto že v septembru, letos pa še sedaj ne. Krivda leži menda v tem, da nekateri smatrajo predsedniška mesta za častna, ne pa delovna mesta. Tako imamo primer, da je neki gospod vsled svoje vsestranske »marljivosti« zakrivil, da je bila elektrifikacija gledališča šele sedaj izvedena, vsled česar dosedaj ni bilo mogoče uprizoriti nobene igre. Kakor smo že omenili, se rekrutirajo igralci-diletant iz meščanskih slojev, ki si morajo v nočnih urah na skušnjah pridobivati zmožnost nastopa na deskah. Na drugi strani opažamo pa zopet gotove gospode, (sklicujoč se na neke privilegije), ki hočejo zastop v lože z vsemi svojimi. Na eni strani vsestranska požrtvovalnost, na drugi pa ljudje, ki vidijo samo sebe in svojo udobnost. Nismo nasproti temu, ker je gledališče mestno, da bi g. župan, podžupan in drugi reprezentanti mesta ne imeli skupno eno lože. Druge lože se pa morajo brezpogojno prodati. Tudi za kino. Prejšnja župana, posebno tov. Blažek si je obdržal sicer tudi eno ložo, vendar jo je ob predstavih prostovoljno plačal ali prodal kakemu drugemu reflektantu in tako nabral samo za mestne uboge vsako gledališko sezijo več kot 2000 Din. Drugi bolj imoviti gospodje se pa hočejo zabavati »gratis«, na račun ubogih in marljivih diletantov.

Celje.

— **Smrtna kosa.** Tovarišu g. Franju Vidmarju je umrl na pljučnici njegov dveletni sinček Zvonko. Naš iskreno sožalje žalujoči obitelji.

IZ UREDNIŠTVA:

Zaupniki in prijatelji našega lista se naprošajo, da stalno poročajo iz svojih krajev vse zanimivosti. To, da ni kdo posebno več pisal, naj ne straši nikogar, da ne bi dopisoval. Najvažnejše je, da so vsi dopisi

popolnoma resnični. Osebnih napadov naj ne bodo nikdar predmet dopisovanja. Ako bo vsak naš zaupnik in prijatelj napravil svojo dožnost in stalno dopisoval, bo list gotovo zelo zanimiv in vedno aktualen.

Uredništvo »Nove Pravde«.

Ženski vestnik.

Občni zbor »Ženskega pokreta«.

Skrajni čas je že, da se tudi pri nas začne s sistematičnim delom za osvoboditve žene in da se napravi zato odločen korak. Že zelo potrebne smo bile društva, ki bi nas pripravljala in vedlo v dobo, v kateri bo žena samozavestno vršila svoje naloge ter se veselila poštenega dela in poštenega plačila. Zato smo se zveselele društva, ki ne bo le trošilo ženske energije, ampak tudi znalo iskati plačilo zanjo. V nadi, da bo novo društvo pravilno vršilo svojo nalogo, pozdravljamo njegovo ustanovitve.

Občni zbor novega žen. dr. »Ženski pokret« se je vršil 2. jan. t. l. v sejni dvorani mest. magistrata v Ljubljani.

Občni zbor je otvorila Al. Stebi. Pozdravila je navzoče, zlasti zastopnice beograjskega »Žen. pokreta« go. Milojevičev, go. Ivanič in gd. Lasković ter zastopnico zagrebškega »Žen. pokreta« gospo Miro Vodoško-Kočonda.

Predsednica je v uvodnem govoru podala nekaj dobrih primerov perečega nasprotja moških privilegijev in ženske zapostavljenosti. Poudarjala je tudi, da feminizem ni agresiven napram moškim, temveč je le boj za osvoboditev žene. Ta pa se more izvršiti le z dosego žen. vol. pravice. S pomočjo te dosežemo enako delo, enako plačilo, enako ceno in priznanje.

Razložila je namen društva, ki hoče seznanjati vse žemstvo o gibanju feminizma in širiti propagando za to gibanje v vseh krajih Slovenije.

Kadar bomo vse žene solidarne in bo naš nastop dovolj močan, se nam bo odprla pot v javnost.

Druga točka dnevnega reda je bila izvolitev predsedstva ust. občnega zbora. Izvoljena je bila Alojzija Stebi.

Nato so se prečitale in odobrila pravila društva »Ženski pokret«.

Sledila je volitev odbora. Izvoljene so bile: Albrecht Vera, Boškin Angela, Jarec Mara, Modic Karla, Peče Ema, Prijatelj

Malči, Novak Jožica, Vode Angela, Stebi Cirila, Stebi Alojzija.

Članarina se je določila na 1 Din mesečno. Kdor more, da več, da se društvo okrepi čimprej. Odborovi sestanki bodo vsak četrtek ob 8. uri zvečer v damskem salonu kavarne Emona.

S tem je bil oficijelni del zborovanja končan in sledil je pozdravni govor zastopnice beograjskega »Žen. pokreta« go. Mileve Milojevičev, ki je govorila o trojih neprijetnih ženstva, med katerimi je skoro najhujši žena sama, ki gluši svoje zahteve. V njej vidi prvi razlog žen. brezpravnosti. Če je bil moč zločinca družbe, je bila žena njegova pomočnica, ker ni umela svojih individualističnih teženj in jih ni opredelila. Zavedajoč se svečanosti trenutka, ko žena manifestira za svoje pravice, kliče: »V borbi za svoje pravice naprejš!«

V imenu zagrebškega pokreta govori ga. Kočonda. Med drugim omeni, da nismo storile veliko, a je vesela, da je došlo do momenta, ko se je i naša žena zavedla, da ni le altruizem vse, časar naj se opriema, temveč, da se mora žena brigati tudi zase, kajti ne moreš mnogo dati, ako sam ni maš. Hočemo aktivnega sodelovanja, hočemo, da žena daje inicijativno pri ustvarjanju zakonov. Za uspehe, ki so jih dosegle žene Finske, Švedske, Anglije, Nemčije, se imajo zahvaliti svojim jakim organizacijam.

Tudi me smo uvidele potrebo istih in se moramo družiti v jake organizacije. Govorila je tudi o internacionalnih žen. društvih in zlasti o Mali žen. antanti, ki združuje vse žene prijateljskih držav v enotno fronto za njihove pravice.

O svojem delu v Srbiji je poročala gdč. Lacković. Opisovala je žalosten položaj preproste srbske žene in slikala delo žen. pokreta, ki priraja po južni Srbiji trimesečne kurze, v katerih se dekleta uče umnega gospodinjstva in odgoje otrok ter o negovanju bolnikov.

Nato je predsednica zaključila lepo uspeli občni zbor in povabila vse udeležence na sestanek, ki se je vršil ob 8. uri v kavarni Emona.

Zavarovancem Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani uvede s 1. januarjem 1926 na podlagi soglasnega sporazuma z Zvezo blažinskih zdravnikov pavšalno honoriranje ebiskov zdravnikov na domu bolnikov. S to novo ureditvijo honoriranja obiskov so v zvezi sledeče posledice, na katere urad obotele zavarovane člane opozarja.

Po veljavnih določilih bolniškega reda je vsak zavarovani član v slučaju, ako zahteva in potrebuje zdravniške pomoči, dolžan zdravnika obiskati v odrejenih ordinacijskih urah na domu zdravnika, odnosno v ambulatorijih. Le izjemoma, ako je zdravstveno stanje zavarovanca tako, da mu je popolnoma nemogoče zapustiti posteljo, imajo člani pravico zdravnika klicati na svoj dom. Dosedaj so člani proti tem predpisom težko grešili. Ugotovljeno je nebroj slučajev, da na dom klicani zdravnik bolnika niti doma ni dobil, pač pa pri delu zunaj hiše, mnogokrat so klicali člani zdravnika na dom zgolj iz komodnosti in pri obolenjih lahke narave. Pogosto so člani klicali zdravnika več dni po vrsti, ne da bi bilo to potrebno. Uradovi zdravniki so hodili na dom zdraviti razna trganja, glavo- in zobobole, malenkostne urezine itd. Tako so zdravniki postali sužnji nevidevnih članov, ki niso razumeli, da so taki obiski zvezani z visokimi stroški, katere je urad moral plačevati na škodo težkih bolnikov. Nobeno čudo ni, da bolniško zavarovanje hiti v veliko pasivnost. Urad je moral ugotoviti, da so bolnike pri tem razkošnem razmetavanju javnih sredstev podpirali tudi nekateri delodajalci, češ, vsaj plačujemo prispevke. Zasebni pacienti zdravnika kliče na dom le v dejansko in skrajno nujnem slučaju, ker mora pač štediti. Pri javnem denarju pa je štedenje še bolj potrebno, zlasti še, ako je denar namenjen zdravju delovnega naroda, torej eminentno socialnim svrham. Klicanje zdravnika na dom je posebno priljubljeno pri simulantih, ker s fingiranjem nujnosti in nevarnosti bolezni hočejo zanesljivo doseči denarno podporo. V boju proti simulantom od strani urada in zdravnikov morajo naravno trpeti tudi resni bolniki. Temu se ni čuditi. Izkoriščevalci zavarovanja so v bistvu vzrok vse kritike proti poslovanju urada. Da ni izkoriščevalcev, bi urad ne bil prisiljen izdajati strogih formalnih predpisov in resni bolniki bi mogli uživati skrbnejšo zdravniško nego. Tako pa i zdravniki i urad izgubljata visok odstotek svoje energije pri simulantih.

Urad je radi vedno večjega izkoriščevanja od strani simulantov in onih, ki boleznih pretravajajo, prisiljen k najbolj energičnim ukrepom in upa pri tem boju na pomoč cele vestne in odgovornosti se zavedajoče javnosti. Proti onemu članu, ki bi zdravnika klical na dom, ne da bi bila za to podana neobhodna potreba in nujnost slučaja, se bo urad poslužil zakonitih določil in takemu članu predpisal povračilo vseh stroškov, ki so uradu nastali radi brezvestnega in izkoriščavajočega dejanja člana. Simulanti kvarijo ugled zdravnikov, ki svojo službo vrše v najtežavnejših razmerah, zelo pogosto v življenski nevarnosti. Ni čuda, da pod takimi razmerami tudi zdravnik dostikrat izgube potrpežljivost. Ker zdravnik v zavarovanju izvršujejo najvažnejšo in bistveno nalogo zavarovanja, bo urad z vsemi sredstvi ščitil one zdravnike, katerih vestno delo in trud izrabljajo simulant. Ista sredstva pa bo uporabljal tudi proti onim zdravnikom, ki bi s svojim postopanjem ogrozili zdravje ali življenje zavarovanih članov. Ko bo število izkoriščevalcev zavarovanja padlo na najnižjo stopnjo, ne bo več pritožb ne proti zdravnikom, ne proti zdravilom, in ne proti poslovanju urada. Zavarovanje potem tudi ne bo več pasivno. Institucija zavarovanja ni tuja, sovrzna institucija, iz katere bi bilo utemeljeno izžeti zadnje kapljico življenske krvi, ona je poklicana, da ščiti zdravje in delovno zmožnost zavarovanih članov. To ji mora javnost omogočiti. Zato sloni zavarovanje na načelu samouprave vseh interesentov, torej tudi na načelu vzajemne samopomoči vseh interesentov.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Lepi vdovi kroži okrog ustnic koketen smehljaj, ko se vsede poleg nje. — Objame njeno bujno postavo ter jo strastno poljublja na ustnice.

»Ne tako strastno burno, Lionel,« reče vdova ter se navidez nežno brani izbruhom njegove strasti.

On se poredno smehlja.

Morem li kaj za to, da me tvoj pogled tako razgreje, dragica? V jutranjem oblčilu si naravnost zapeljivo lepa!

Sedaj se dobrokajje tudi ona smehlja. »Ravnokar sem še enkrat prebrala tvoje pismo, Lionel; z njim si me spravil v pravcato zadrego, zaveda se ni toliko dozorela, saj vendar tudi sam veš, da morem najine načrte dovesti do konca le z največjo opreznostjo.«

»To je vse dobro in lepo, moja draga,« reče Lionel precej nestrpno, »ampak moja dva prijatelja početa več čakati. Včeraj sem še govoril z enim ter mi je rekel, da je že dovolj denarja izdal, sedaj pa hoče od tega tudi nekaj imeti.«

Beli zobje lepe žene se globoko vtisnejo v roznate ustnice.

»To je neprijetno, da, usodno, Lionel, doslej nimata Ana in Mabel še nobene slutnje, kaj nameravava z njima. Ti ne poznaš deklice, — tako sta boječji, — tako bojazljivi, na prav velike zapreke bomo zadeli, če bosta zvedeli, da — — —«

Lepa vdova zaključila svoje besede s pomenljivo gesto. Lionel Falconer vstane ter hodi razburjeno po sobi gor in dol. Slednjič obstane pred lepo vdovo.

»Ampak, dragica moja, tvoja skrb je vendar, kako privedeš zadevo kmalu do odločitve. Moje razmere so ti znane, to vilo sem ti še dokupil, toda sedaj, ko sem vsled podlosti svojih sorodnikov preklican, — imam le še svojo rento za življenje. Pomisli le, kaj vse sta moja dva prijatelja že storila. Služničad, konje, vozove, najdragocenejši nakit, vse sta kupila in oskrbela, samo da si osvoji oboje tvoji deklici za ljubici. Če se ozlovoljena premisli, potem je prepozno!«

Mlada vdova globoko vzdihne.

»Imaš popolnoma prav, Lionel, vendar pa morata oba gospoda še nekaj časa potrpeti. Razmišljala bom še, kako naj deklici najlažje na vse pripravim, premagati se ne smem v ničemer!«

Pustolovec se zopet usede poleg lepe vdove.

»Če bi bili deklici le za polovico tako pametni kot ti, toda deklici sta v pravem pomenu besede tako krepostni in čednostni, da pri vsaki bolj prosto izrečni besedi zardita.«

»To se bo še vse izpremenilo, samo da le enkrat zadevo prav zgrabimo. Zanesi se, Lionel, iz takih boječjih bitij postanejo navdanejšje in najnežnejše ljubimke!«

»S tem upanjem se tudi tolažim, priskanje mojih prijateljev mi je že naravnost nadležno. Vsekakor pa moraš upoštevati, kolike vsote sta že oba žrtvovala in še niti enega prijaznega pogleda nista dobila od tvojih deklic. Zares, čudim se njihovi potrpežljivosti, ki si je skoro ne morem tolažiti.«

»Jaz si pa to kaj lahko razlagam, Ana in Mabel sta zelo lepi — mladi — nedolžni, to vse ima za tvoja prijatelja tako privlačno silo, ki je ni meni nič tebi nič pustiti v nemar.«

»No, saj imaš prav kot vedno, draga moja: medtem pa skušaj ugoditi moji prošnji, sicer je računati, da se premisli, in ravno v najbližji bodočnosti bosta zopet razpolagala z zelo velikimi vsotami.«

»Bodi brez skrbi, Lionel, storila bom vse, kar je le mogoče.«

Gospod Falconer motri z velikim dopadanjem bohotno postavo lepe vdove.

»Vsekakor je bilo dobro, da je gospod Glove, tvoj častivredni soproj, tako nedomoma umrl, ravno še o pravem času, kajti že naslednji dan bi bil zvedel za najmo razmerje.«

»Eh, tudi za ta slučaj sem vse potrebno ukrenila: nihče ni tako vesel njegove smrti

kot jaz, kajti ta mož mi je bil naravnost zopern. Poročila sem ga le, da si zajamčim boljše in brezskrbnejše življenje. In tega ne bi bila nikdar storila, če bi te bila že preje poznala, Lionel, dragice moj!«

Zapeljiva grešnica objame pustolovca strastno, čustveno.

»V Dublinu se še vedno govori o smrti tvojega moža; največ jih je uverjenih, da je izvršil samomor.«

»No, saj je tudi bil neke vrste samomor, Lionel, četudi ne z namenom.«

»Oh!«

»No, saj tebi lahko povem, kako je prišlo do smrti. Moj mož je imel bolezen, da ni mogel spati, ter je kot zdravilo užival morfij in sicer v majhnih količinah. — Tisti večer pa je v svoji raztresenosti dal precejšnjo količino v kozarec, ki je morala povzročiti usodopolne posledice. — Vžil jo je, — naslednje jutro je bil mrtev.«

»Ampak, dragica, odkod pa veš to?«

»Povsem enostavno; sama sem videla, koliko praškov je stresel v kozarec.«

»In ti ga nisi opozorila?« vpraša Lionel prestrašeno.

Grozen nasmeh se pojavi sedaj na obrazu lepe vdove.

»Ne!« reče mrzlo.

»Toda, dragica moja, — — —«

»Sovražila sem ga, zato sem ga pustila umreti!«

Pustolovec se je že zopet umiril.

»Popolnoma prav si ravnala, gospod Glove je bil zadnji čas neznošen. — Tako ljubosumnega moža še nisem videl, odkar živim.«

»Ne govori več o njem, on je mrtev, sedaj imam tebe — Lionel, tebe, katerega tako goreče ljubim!«

Vražja ženska znova obsipa pustolovca z laskajočim ljubimovanjem. Zdi se, da se nahaja Lionel Falconer popolnoma pod vplivom lepe vdove.

Pripovedka o bogati dedščini je bila navadna izmišljotina. Lepa vdova si je pridobila sredstva za sedanje razkošno življenje na način, ki je bil vse preje kot nepoporečen. In sedaj je menila, da je nastopil trenutek, da zavede svoji nedolžni pastorki v razuzdanost, da bi si mogla brezskrbno in razkošno življenje kolikor mogoče še podaljšati.

Lionel Falconer je radi njene nenasiljivosti že skoro dospel na rob propada. Njegovi sorodniki so ga morali radi lahkomisljane zapravljivosti postaviti pod varuštvo, da rešijo njegovo še preostalo premoženje.

Sedaj naj bi prišli kot žrtvi mačehine razuzdanosti na vrsto nesrečni hčerki gospoda Glove, ubožici, ki razven svoje nemomadneževane časti nista imeli nobenega drugega premoženja.

In vražja ženska, ki je kovala tako nesramne načrte, je bila mačeha obžalovanja vrednih bitij, ženska, ki bi imela nadomestovati zapuščenim sirotam mater.

Lionel Falconer se dvigne, ko je še enkrat strastno poljubil svojo lepo ljubico, rekoč:

»Sedaj moram iti, dragica, v klubo že čakajo na mene; še enkrat te prosim, da zadevo pospešiš, sicer bova še oba mnogo srda in nevolje vžlila!«

»Kar je v moji moči, se bo vse izvršilo, — pridil le čez dva dni zopet k meni, takrat pa upam, da ti bom že mogla dati zadovoljiv odgovor.«

Lionel ji še poljubi roko, potem pa hitro odide. Lepa vdova se zamisli.

»Da, Lionel ima prav, tako ne more iti dalje, zavede moram privedi do kraja, Ana in Mabel morata zvedeti, kaj namerjam z njima, in obedve me morata — ubogati!«

Sestri.

Obe deklici, o katerih usodi sta njiju mačeha in njen ljubimec ravnokar razpravljala, sedita v iskrenem razgovoru v svoji sobi. Saj pa tudi nista imeli najmanjše slutnje, kako strašna nevihta se zbira nad njihova glavama.

(Dalje prih.)

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana.

Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.

Za »Zvezno tiskarno in knjigarno« Alojzij Höfler v Ljubljani.

Odvetnik Dr. Fran Kandare
se je preselil s svojo pisarno iz Krškega v Ljubljano, Miklošičeva c. št. 20, zgradba „Okrožnega urada za zav. del.“, pritličje.

Priporočamo tvrdko
Josip Petelin
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.
Najcenejši nakup
nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in rujavega platna, šifona, kravati, raznih gumbov, žlic, vilic, prehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen škarij za prikrivanje in za obrezovanje trt.
NA VELIKO IN MALO.

PROMETNI ZAVOD ZA PREGOG
D. D. V LJUBLJANI
prodaja premog
iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo.
Inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporočajo češko-slovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briketete.
NASLOV:
PROMETNI ZAVOD ZA PREGOG D. D. V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA CESTA 15/II.

Najboljši
šivalni stroji
so edino
Josip Petelinca
znamke
„Gritzner“ in „Adler“

Večletno jamstvo.
Delavnica za popravilo strojev.
Pouk v vezenju brezplačen.
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika za vodo.

ZVEZNA TISKARNA * LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA ŠT. 1.

Izdeluje vsa tiskarska dela: knjige, brošure, časopise, tabele, plakate, pisma, razglednice, umetniške slike, note, trgovske in uradne kuverte, pisma, vizitke, koledarje, strojno numeriranje itd. po zmernih cenah

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo
KARO-čevlje
Lastne delavnice. — Solidne cene.
MARIBOR, Koroška cesta štev. 19.
LE NAJBOLJE IN NAJCENEJE!